

Ekologiska hönornas välbefinnande och äggens livsmedelssäkerhet ska klargöras i Finland

S yftet med forskningsprojektet "Ekologisk äggproduktion: hantering av djurens välbefinnande och livsmedelssäkerhet" (2003–2005) är att värdera de ekologiska hönornas välbefinnande och klargöra eventuella riskfaktorer som hotar de ekologiska hönsbesättningarnas välbefinnande och livsmedelssäkerheten för ägg. Målsättningen är att utveckla ett värderingssystem för välbefinnande. Forskningen ska också finna förslag till hantering av dessa risker så att det befrämjar utvecklingen av ekologiska höns gårdar som är lämpliga för finska förhållanden. Material till en avhandling ska samlas från de ekologiska höns gårdarna. Forskningsprojektet tillhör det ekologiska forskningsprogrammet på Jord- och skogsbruksministeriet i Finland, som har beviljat projektet medel från lantbrukets utvecklingsfond. Projektet utförs i samarbete mellan Landsbygdens forsknings- och utbildningsinstitut Mikkeli, Institutionen för livsmedels- och miljöhygien vid Veterinärmedicinska fakulteten samt avdelningen för Mikrobiologi och epidemiologi. Samtliga vid Helsingfors universitet.

I den ekologiska produktionen får fjäderfän leva fritt på golvet och de måste få gå ute åtminstone från maj till oktober. Detta ger hönorna möjlighet att få utlopp för sitt naturliga beteende, men ökar också deras risk att smittas av sjukdomsalstrande organismer i miljön. Det är också rätt krävande att uppnå tillräckliga energi-, protein- och aminosyranivåer i det ekologiskt producerade fodret. Reglerna begränsar bruk av animaliska proteinkällor och det är inte möjligt att komplettera foderblandningens proteininnehåll med rena aminosyror. Kannibalism och fjäderplockning minskar djurens välmående såväl i ekologiska som i

I Finland måste ekologiska hönor få gå ute åtminstone från maj till oktober. Bruna Hy-Line hönorna tillbringar sin tid på rastgården i september. Foto: Ulla Holma.

konventionella golvbesättningar. I övriga Europa har dödligheten bland golvbesättningar ökat i jämförelse med burbesättningar. Inom EU kommer man att avskaffa den traditionella burhöns hållningen från och med år 2012, vilket betyder att forskningen inom den ekologiska hönsushållningen gagnar även den konventionella golvproduktionen.

Såväl konsumenternas som producenternas intresse för den ekologiska äggproduktionen har ökat. Under de fyra senaste åren (2000–2003) har antalet ekologiska höns gårdar ökat med 27 %, antalet ekologiska hönor blivit 2,5 gånger större och antalet hönor per ekologisk höns gård dubblats. År 2002 bedrev ca 50 gårdar ekologisk äggproduktion, av dessa hade 35 % över 1000 hönor och 41 % hade under 100 produktionsdjur. Antalet registrerade ekologiska hönor var ca 52 000 fåglar.

De finländska gårdarna med ekologisk äggproduktion kartlades i juli 2003 med hjälp av en telefonförfrågan. Ekologiska gårdar som var intresserade av forskningen och som sålde ägg till konsumenten via äggpackerierna eller livsmedelsaffärerna godkändes för deltagande i projektet. Av dessa ville 20 gårdar vara med.

Basfakta om gårdarna samlades in genom att intervjua bönderna och genom att gå igenom bokföringen på gårdarna. För utvärdering av välbefinnandet användes både metoder för mätning av produktionsförhållandena (ANI35L-laying hens) och djurmaterialet ("Hen scoring", vikt, flockens skygghet, dödlighet). Höns gårdarna undersöktes två gånger, den 20.8.–2.10.2003 och den 18.3.–29.4.2004. Under gårdsbesöken togs ekskrementprover för bestämning av Campylobakterierna (*C. jejuni* och *C. coli*), salmonella och parasiter samt foderanalys- och ströbäddprover för bestäm-

ning av fukthalten. Dessutom sattes kvalsterfällor ut. Produktionsförhållanden mättes och data samlades in för värdering av djurens välbefinnande. Hönornas utseende värderades och de vägdes (20–50 st/gård). Efter den statistiska analysen av data kommer det att väljas ut några tillförlitliga och på gårdsnivå användbara parametrar som beskriver djurens välmående och som kommer att ställas till böndernas förfogande. Ett tredje gårdsbesök planeras till 2005 till en del av gårdarna. Då kommer vi att intervjua dem om huruvida resultaten vi skickat dem varit till nytta. Resultaten och analysen av dem blir färdiga till slutet av 2005. ■

Ulla Holma, Marja-Liisa Hänninen, Anna-Maija Virtala & Anna Valros
Epost: Ulla.Holma@helsinki.fi

Ulla Holma är forskare inom ekologisk animalieproduktion och djurvälstånd vid Helsingfors universitet, Landsbygdens forsknings- och utbildningsinstitut, St. Michel. Marja-Liisa Hänninen är professor vid institutet för livsmedels- och miljöhygien, Veterinärmedicinska fakulteten, med forskningsintresse för zoonotiska livsmedelsburna patogener. Anna-Maija Virtala är forskare inom epidemiologi vid Helsingfors universitet, avdelningen för Mikrobiologi och epidemiologi vid Veterinärmedicinska fakulteten. Anna Valros är professor inom djurvälstånd och ekologisk animalieproduktion och projektledare vid Helsing-

fors universitet, Landsbygdens forsknings- och utbildningsinstitut, St. Michel.

Litteratur

- Bartussek, H. 2001. Animal needs index for laying hens. ANI 35-L/2001 – laying hens. June 2001. Bal Gumpenstein.
- Gunnarson, S., K. Odén, B. Algers, J. Svedberg, and L. Keeling. 1995. Poultry health and behaviour in a tiered system for loose housed layers. Report 35. Department of Animal Hygiene, Faculty of Veterinary Medicine, Swedish University of Agricultural Sciences, Skara, Sweden.
- Gunnarson, S, Algers, B and Svedberg, J. 1997. Description and evaluation of a method for clinical inspection of laying hens. Proceedings of the 9th International Congress on Animal Hygiene. 17-21 August 1997, Helsinki, Finland.

Finlands första professur i husdjursvälfärd till S:t Michel

– *Professurens specialområde är ekologisk husdjursproduktion*

Finlands första professur med specialinriktning på djurvälstånd och ekologisk husdjursproduktion har grundats vid Helsingfors Universitets institution för klinisk veterinärmedicin. Tjänsten är placerad i S:t Michel, och professorn är verksam vid Helsingfors Universitets Institut för landsbygdens forskning och utbildning. Fil Dr Anna Valros innehar professuren från och med den 17.2.2004. Anna Valros har jobbat som forskare inom husdjursvetenskap och -välfärd sedan år 1998. Den fyraåriga professuren finansieras av Europeiska gemenskapens strukturfonder, Östra-Finlands Mål 1-program, kommunala fonder, och Helsingfors Universitet.

Professuren förstärker den grundutbildning inom ekologisk produktion som sker vid Landsbygdens forsknings- och utbildningsinstitut i S:t Michel och den forskning som utgör grunden för denna

Anna Valros innehar den nya professuren.

utbildning. Dessutom ger den forskningsområdet både nationellt och internationellt mervärde samt kontinuitet. Professuren är en del av förverkligandet av S:t Michels regioncenter- och universitetscenterprogram. ■

À DÖFINNU Á
NORðURLÖNDUM

AKTUELT I NORDEN

AJANKOHTAISTA
POHJOLASSA

Mer info:

www.mtkk.helsinki.fi/ecostudies

www.mtkk.helsinki.fi/tutkimus/luonnon.htm

www.mtkk.helsinki.fi/henkilosto/valros.htm

Översättning från finska: Bertel Riska